

Մ. Նապոլեոնին

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՎԷ ԱՍԿԵՐԼԻՔ

Մարտի 1801 թ. Գեորգի Գեորգի

Ասկեր վերմեք իտտաաւրնտա պու-  
լունանլար պաշլըճա , վէ էն զիեատէ  
էսէֆ իթմէյէ շաեան օյան պիր իտ-  
տաա վէ եախօտ էֆքեարբտա , օլ վա-  
գըթ , իսլամլար իլէ Հայլար պէյնին-  
տէ միւսավաթ (հաւասարութիւն) հա-  
սըլ օլմասը իւմիտի օլմուշ տուր , վէ  
պու իւմիտլերինիտէ , հիւքիւմէթի սէ-  
նիյլէ թարաֆընտան , միւսավաթ գա-  
իտէսինին (սկզբունք) գապուլ օլուն-  
մուշ օլմասը թէմէլի իւզերինէ վազ իյ-  
լէմիլէր տիր :

Միւսավաթ հասըլ օլմագ իլին , ա-  
կէր վիրմէլիլին , աւլա պիր շարէ օլ-  
մեաեաաղընը պէեանտէն էվվէլ , միւ-  
սավաթըն էսասէն գապուլ օլունմուշ  
օլմասը դըմնըտա , պազը միւթալաա-  
մըզը պէեան իտէլիմ :

Պազըլար , վէ ալէլիտուուս պազը  
դազէթալար , գաիտէ լազըրտընը ,  
քէնտիլէրէ պիր սէրմայէ իտէրէք , վէ  
ճահլէ հայլիլէ , պիր թագըմ լազըրտը  
տօլմասը սաթարագ , կիւեա պիր չօգ-  
եիւքսէք շէյլէր սէօյլէմիլ օլմագ էմէ-  
լինտէ կէզերէք , պիր «~~...~~» լուզէթի  
տիր ալըպ օրթաեա տիւշմիւշլէր տիր :  
հալ պու քի , նէ տիւմէք իսթէտիլէ-  
րինի , Ալլահ պիլիլ քի քէնտիլէր տա-  
խի անլամագտա տէյիլ տիրլէր :

Հալ պու քի , հէր տէվլէթին քէն-  
տուլէ մախուս պիր բօլիթիգասը օլ-  
տուղու կիպի , հէր տէվլէթտէ տախի  
միւսավաթըն պիր տէրէճէսի վար տըր ,  
վէ միգտարի քիֆայէտէ միւսավաթ ,  
բէք ազ տէվլէթտէ կէօրիւկէպիլմէքտէ  
տիր . վէ Տէվլէթի ալիլէմիլտէ իսէ ,  
միւսավաթ տէնիլէն շէյլին տէրէճէսի ,  
բէք տուն պիր հալտէ պուլունմագտա  
տըր , վէ պու հալտէ , եանի տէվլէթ-  
ճէ ումուլի սուրէթտէ վէ էսասլը օ-  
լարագ պիր պիւլիւք թէպէտտիւլաթ  
վուգու պուլմատըճա , օլ իսէեալ իթ-  
տիքլէրի տէրէճէտէ միւսավաթ մէմուլ  
թիւմէք աստէթա միւմքիւսիլ պիր շէյ  
իլին ազ ու զիհն եօրմագ տըր :

Պէօյլէ պիր տէվլէթտէ , վէ պէօյ-  
լէ պիր գապա , ճահլիլ , վէ միւթէաս-  
սիպ միլլէթլէր իլինտէ , պուլունտէն զի-  
եատէ միւսավաթ օլմագ , պիր միւթ-  
տէ միգտարի քիֆայէտէ միւսավաթ  
իծրա իտիլմէք իլին , էվվէլա , միւսա-  
վաթ լուհու , էֆքեար վէ ալալագը  
ամմէ թարաւսընա էքիլմէլի սուվարըլ-  
մալը , չաիլալանմալը , հէրնէվի իլթի-  
զա իտէն իծրաաթ իտիլտիքտէն սօն-  
րա մէյլէսի ալընմալը տըր , եալընըզ  
հիւքիւմէթ թարաֆընտան միւրտ օլէ  
էմր իտիլմէք միւսավաթը լազըմէ  
վիճուտէ կէլէմէզ , զիրա , միւսավաթ  
իլին ուլում , ու թէրպիլլէ վէ էֆքեա-  
րը սէրպէսթիլլէ լազըմ տըր , պու միւթ-  
տէ հէր միլլէթտէ միւթէասսիպիլ վար  
ալը , վէ պուտա տէֆ իտիլմէք իլին ,  
ումում սուրէթտէ էհայլինին թէնվիրի  
էհէմիլլէթտէն տիր :

Էմմա , էսասէն միւսավաթ տէվլէթ  
գապուլ իթմիլ իմիլ , էսասէն տէվլէթ  
հէր իսլահաթը վէ իլիլիլի , տէյիլ շիմ-  
տի , իլլա պէշ եիւզ սէնէ էվվէլ տա-  
խի գապուլ իլլէմիլ տիր , հալ պու քի  
իծրաա պիւթիւն պիւթիւն մուղայի-  
րի կէօրիւկէլ տիր , մէսէլա , տէվ-  
լէթի ալլիլ , տէյիլ եալընըզ շէհրի-  
ճէ վէ ճէմիլլէթտէ , իլլա մէզհէպէ  
տախի թէմիլլէր տէնիլէն շէյլի գա-  
պուլ իթմիլ իքէն , թիւրքիւմալտա ,  
հիլ պիր միլլէթտէ , միգտարի քիֆա-

յէտէ թէմիլլէր կէօրիւկէմէքտէ տիր ,  
քէզալիք տէվլէթի ալլիլ , քէնտիլ միլ-  
լէթի իլին թա գաաիմտէն , վէ սայիր  
թէպաա միլլէթլէր իլին տախի թան-  
դիմաթը իսլարիլէ գէմանընտան պէրու ,  
էսասէն մէքլէպլէր քիւշաաթ իլլէ ու-  
լում ու ֆիւնուլ ինթիլարընը գապուլ  
իթտիքտէն պաշա , օլ ուղուրտա իսլ-  
իճէ դայրէթ վէ ֆէտաքեարլըգ տա-  
խի իպրազ իլլէմիլ իտէտէ , հէնուլ է-  
հալի իւզերինտէ , մէմուլն օլմագ  
մէրթէպէտէ պիր թէէսսիլ վէ պիր  
հիւմէթ կէօրիւկէմէմիլ տիր . պուլնա-  
րա մանէնտ տահա նիլէ միւսալլէր պէ-  
եան իտէպիլիլ իսէքտէ , հէրքէսիլ  
պիլիլիլ պիւս սահիլիլ օլտուղունտան ,  
պուլունտէն զիեատէսինէ հաճաթ կէօր-  
մէյիլ . հաթթա , հէր միլլէթ , վէ հէր  
ատամ տախի պէօյլէ տիր , մէսէլա հէր  
միլլէթ վէ հէր ատամ ալիմ , ֆազըլ  
քեալիլ , զէնկիլն , վէ մէրտ օլմագ-  
լըզը գաիտէճէ (իբրեւ սկզբունք) գա-  
պուլ իլլէմիլ տիր , լաքին իծրաաթ-  
տա քեալիլէն մուղայիլին իսպաթ  
իթմէքտէ տիր , տիւմէք տիր քի , չու-  
եա պու տէվլէթ , չու եա պու միլլէթ ,  
վէ չու եա պու ատէմ , չու եա պու  
շէյլի «~~...~~» գապուլ իլլէմիլ տիր տէյիլ-  
լէք , օլ շէյլին իծրաաթըն , կիւեա օլ-  
մագտա տըր , օլուեօր , գօլալըզլա  
օլապիլիլ կիպի իւմիտ իթմէք , իլլէ  
տայիմա լիսանտա էզպէր , վէ դազէ-  
թալարտա սէրմայէ իլլէմէք , պօշպօ-  
ղալըգտան , վէ քէնտուլի վէ էհայլիլ  
ալտաթմագտան պաշա պիր շէյ տէ-  
յիլ տիր :

Կէլլէլիմ շիմտի , ապկէր վիրմէլլէ  
միւսավաթը լազըմէնին հասըլ օլմագ-  
եաճաղը իսպաթընա :

Ասկերիւք պաշա պիր շէյ տիր ,  
տէվլէթին գալմանին ու նիգամաթը ,  
վէ միլլէթին շէրիաթը պաշա շէյ տիր  
վէ ասքէրիւք հիլ պիր վագըլմտա միւ-  
սավաթա պիր վէսիլլէ օլմագ , տէյիլ  
թիւրքիւմալլէրտա , իլլա , պէօյլէ ասկէր  
վիրմէք վիրմէմէք ֆարգը պուլունմա-  
եան ինկիլիլ վէ ֆրանսըզ միլլէթլէրին-  
տէ պիլլէ , էհայլիլ թէքիլլէ միւսավաթ  
եօգ տուր . լմէսէլա , ճէզպիլի ֆրան-  
սըզլարըն թէպալիլլէթիտէ տիր , վէ  
օրատան միւսավաթ իւզըրէ ասկէր ա-  
լընմագտա տըր , հալ պու քի միլլէթ-  
ճէ հուգուղարա տէյիլ իլլա օրատա  
պուլունտան ասըլ ֆրանսըզլար պիլլէ ,  
նայիլի միւսավաթ օլմագալլար տըր ,  
վէ քէզալիք , իրլանտա իլլէ Հինտիս-  
թանտա վէ Ամէրիգատա պուլունտան  
վէ ինկիլիլլէրա թէպալիլլէթի թաշ-  
թընտա օլան մահէլլէր , կէրլի ասկէր  
վէ եախօտ զապիլիլտա լազըմ կէլիլ-  
կինտէ վիրմէքտէ տիրլէր , լաքին հէր  
հուգուղարա միւսավաթ իւզըրէ պու-  
լունմագտա տէյիլ տիրլէր , վէ պու-  
լունտան մուղայիլի տախի իուսիանըն պա-  
ղը մահէլլէրինտէ , վէ պիլլաթ միլլէ-  
թիմիլ իւզերինտէ կէօրիւկէքտէ տիր ,  
շէօյլէ քի , Հայլար ասկէր վիրմէտիք-  
լէրի հալտէ , նիլլէ հուգուղարա միւսա-  
վաթ իւզըրէ պուլունմագտա տըրլար :

Հէր եէրտէ միւսավաթ պիլլէր պաշ-  
ա պաշա տէրէճէտէ պուլունմագ-  
տա օլտուղու կիպի , պուլարտա տա-  
խի պիր տէրէճէյէ գատար պուլուն-  
մագտա օլուպ , վէ եավաշ եալալ թալ-  
սի իտիլմէքտէ տիր :

Շէրիաթ պաշա , նիգամ պաշա ,  
վէ գալմանին պաշա օլտուղարա , պի-  
լէմէյիլ ասկէր վիրմէքտէ նասըլ միւ-  
սավաթ հասըլ օլապիլիլ իմիլ , պու  
կիւն շէրիաթ իսլամ իլին իրիսթիւեա-  
նըն շէհատէթինի գապուլ իթմէքտէ ,  
աճէպա Հայլարտան ասկէր վէրիլտի-

կինտէ շէրիաթ տէյիլլէճէք մի տիր ,  
եօգտա օլ վագըլմէ Հայլար կիթտիլլէ-  
րի հուգուրտա , «~~...~~» էֆէնտիլլէր  
պիլլէ պաշալը , շիմտի լէրմէնիտէն  
ասկէր վար տըր , ալլըգ պիլլիմ շէ-  
հատէթիմիլլէր շէրիաթ տէյիլլէմէյէ մէճ-  
պուր տուր , մու տէյէճէլլէր տիր .  
վէ շիմտի , լէրմէնիլլէրտէն միւշիլ , սէ-  
րասկէր , սատարագամ , վէ եախօտ պիր  
չօգ վալիլլէր վէ միւթէասարըքլար , վէ  
սայիր մէմուլար եօգ տուր , օլ վա-  
գըլմէ Հայլար , էլրմէնիտէն ասկէր վար  
տըր» տիլլէրէք , մէքըիւր լիւթպէ վէ  
մէսնէտլլէրի տախի տալա՝ մը իտէճէք-  
լէր տիր , զէվալլէր , պէսպէլլիլ նի-  
լէթլէրի էօլլէ օլմալը տըր , լիւնքի աճ  
թալուգ տիւշիլլէտէ արքա թարլասը  
կէօրիւք տէրլէր , պիլլիմպիր գալման-  
սըպ վէ մէմուլլէրլէթ պուլտալաալը է-  
ֆէնտիլլէր տախի , միւրատարընա իր-  
մէք վահի իւմիտիլլէ , պու թէտպիրի  
տիւշիլլէմիլլէ օլմալը տըրլար :

(Տէպի)

ԱԳԱՊԵԱՆ ԱՐԺԱՐԱՆ

Պէշիլլէրտա Չօպ նեան Յակոբ է-  
ֆէնտիլլէր միւսթէրէմէսի , վէ  
միւթէվէֆա կիւմիւլլէրտէն Գառպար է-  
ֆէնտիլլէր քէրիմէսի իուսիլ հանըմ , մէք-  
թէպիլլէր ֆուգարա շալիլտանընտան  
օն իւշ նէֆէր շալիլտանա պիլլէր ֆիս-  
թան թագըմը իհտա իտէրէք , պէօյլէ  
կիւնլէրտէ սէվիլլէրտէն մուճիպ օլ-  
մուշ տուր . իմտի , շալիլտան թարա-  
ֆընտան վէ քէնտիլլէր թարաֆընդտան  
լազըմ կէլլէն թէշէք-քիւրի աղիմի թագ-  
տիմ իլլէ պէրապէր , սայիր գատընլա-  
րը տախի պէօյլէ ֆազիլլէթլէր իծրա-  
սընա տալլէթ իտէրիլ :

Կէլլէնլէրտէ , գըրը նէֆէր ու-  
ֆագ չօճուղարա , ալա հալլէրին-  
ճէ ֆարգ վէ իսթըր կէօնիլ կէօ-  
զէթլէմէսին եօլ վիրտիլլիլլէրտէ , իլլէ  
թաղապան խորհուրդ թարաֆընտան  
տախի գայրլմալարընը բէճա իտէրէք ,  
մահիլլէր իհտա իթմէքտէ օլտուղարը  
պին զու թէրք իլլէտիլլիլլէրտէ , պա-  
զըլար , պուլուն տախի քէնտիլլէր պէտ-  
իւսիլլէրտէն պիր սէրմայէ իտէրէք ,  
էօլլէտէ պէրուտէ , կիւեա պիլլէր զէն-  
կին գըզլարըն , վէ զիեատէ հաթթա-  
լըգ կէթիլլէրիլլէր ալըգօեուպտա , ֆա-  
գըր չօճուղարըն տէֆ իթմիլլէր տիր  
կիպի ֆասըլ ու զէմ իթմէքտէ պու-  
լունմուշլար տըր , հալ պու քի , մու-  
ղայիլի օլարագ , էն զիեատէ հաթթա-  
լըգ կէթիլլէրիլլէր օնլարըն իլլէտէ պու-  
լունմուշլար տըր , վէ շիմտիլլէր պուլուն-  
տան չօճուղարըն նըսթը ֆուգարա չօ-  
ճուղու տուր , նասըլ քի իսնամակա-  
լուհի տիլլիլլէր մարիֆէթլիլլէ սէշիլ-  
միլ օլան չու օն իւշ նէֆէր բէք ֆա-  
գըր էվալտըր , էօյլէ օլմասընը քեա-  
միլլէն թաաթիլլէր իլլէմիլ տիր . վէ հէր  
սէնէ զէվաթը համիլլէթքեարտան սա-  
լէսինտէ քէնտիլլէր օլմուլ գըրգ գաթ  
էլպիսէ եաբմագտա իքէն , էսէֆ ի-  
տէրիլլէր քի , էհայլիլլէր շէֆգաթ վէ  
սամիլլէթի կիւնտէն կիւնէ էքսիլիլլէր ,  
իէ քէնտիլլէր եիւքիլլիլլէր հատտէն զի-  
եատէ աղըրալաղընտան , սարֆընա-  
ղար իլլէմէկէ մէճպուր օլմուշ , վէ գահ-  
րըմըտան նաշիլ , քիմէյէ աղըր տա-  
տի էլլէմիլլէր տիր :

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

Տիւն կիճէ սաաթ պէշ րատտէլլէ-  
լինտէ իսթանպուլտա հարէքէթի արզ  
վուգու պուլունտա տուր :  
— Իլլէթիլլիլլէր նէզարէն , պու

կիւն պիրինճի տէֆա օլարագ Սիրքէ-  
ճի իսքէլլէսինտէ տէմիր եօլ արապա-  
լարընը արգասընտան շէքիլ կէօրիւ-  
լէն «~~...~~» արապալարը բըրօվա իտի-  
լէճէք տիր :

— Իլպու բէնճէնպիլ կիճէսի , իէ-  
տիք բաշատաքի Օսմանիլլէ թէպթը-  
սունտա , տիւշլի էճնէպիլլէ սէֆիլլէրի  
վէ մատամալարը վէ Սատարալմ հագ-  
րէթլէրի վէ վիւքէլայի ֆիլիսալ հագա-  
րաթընտան պազըլար հազըլ օլտուղ-  
արը հալտէ , էլրմէնիլլէր օեուճուլարը ,  
ֆէվգէլաաթ օլարագ , լիսանը թիւրքի  
իւզըն պիր թագըմ օեուճուլար իծրա իյ-  
լէմիլլէր վէ հազըրուն թարաֆընտան  
թահսին օլունմուշ տուր :

Թէպթընտա թէպիլլէր վէ շէնա  
իւզէրինտէ մուգալլիտէ թալլու հա-  
րէքէթ վէ սէօյլէյիլլէ թարգը իլլէ ,  
կէսիքբաշա թէպթընտան շէրէֆի  
օլան Գարեգին էֆէնտիլլէր րըքտունի ,  
Համպա Բաքարէն օլունու (պիր օեուճ-  
տա հէր պիր օեուճուլունտէ սէհմինէ  
տիւշլէն գըսմ) բէք լաեզըլ սուրէթ-  
տէ իծրա իլլէմիլ , հաթթա իլլապա-  
լըլար թարաֆընտան տախի թահսին  
օլունմուշ տուր :

Գարեգին էֆէնտիլլէր քէսպիլլէ շէօ-  
րէթ իլլէմէսինին պաշլընա սէպէպի  
մուգալլիտէ օեուճուլար իծրա իթմէք-  
լիլլէ թապիլիլլէր իսասսիլլէր պուլունմա-  
սընտան մատաա , քէնտիլլէր սէհմինէ տիւ-  
շէն բուլար էյիլ էզպէր վէ էյիլ թէպի-  
ֆուլ իլլէմէսի , վէ էօյլէ էքսէր օեուճ-  
ուլարըմը կիպի , գուլաղարը , «~~...~~»  
աղընտան ասըլը գալմամասը  
տըր :

— Տիւն ալալալ թօրիւնէ թարաֆ-  
լարընտա նէմիլլէրին պիրիսի , սէրիսը  
օլտուղու հալտէ , թըրամուէյ արա-  
պալարընտան պիրիսիլլէր թէքէրէքէ-  
րի ալլընտա գալարագ վիճուտի խուր-  
տէլաշ օլմուշ օլուպ , սաղ գալմագաղը-  
նա չօգըլալ իւմիտ եօգ տըր :

Թըրամուէյ արապալարը իսթան-  
պուլտա իլլէմէսին պաշալարը , պու  
թարգ գալալար սայլիլլէր հէր կիւն վու-  
գու պու լմագտա տըր , պիլլէր , պու  
հալլին պաշլընա սէպէպի , թըրամուէյ  
արապալարըն կէշտիլլէրի սօգաղա-  
րըն տարլըզը տըր , մէքըիւր եօլար-  
տան ատէթա եաեա օլանլար պիլլէր րա-  
հաթթա կէշմէմէքտէ օլտուղարը հալ-  
տէ , պու թարգ գալալարըն սըքճա  
վուգու պուլմասը թապիլլէր մատա-  
հաթթա տըր :

— Եէտի սէքիլ կիւնտէն պէրու  
իսթանպուլտա հիլլէր թարաֆընտա  
գօլլէրտան հիլլէր քիմէսինին թու-  
թուլմուշ օլմատըլըն մա մէմուլլէրին  
պէեան իտէրիլ :

— Պէյ օլլուտաքի թէլլէրաֆի մէրքէ-  
զինտէ իծրա օլունտան հիլլէր , տիւնքի  
կիւն պիրիսիլլէր իսթանպուլ կիպի , պիր  
մէմուլ իլլէ օլմալը , իլլա պիր չօգ-  
թէլլէրաֆի մէմուլարը իլլէ տիր : Պու  
պապտէ չու աթիլտէքի մալիլալալարը  
ալալ իլլէմիլլէր տիր :

Յունպարըն օլունու կիւնու , սա-  
պահըն սաաթ ի պուլունտանտա , Աթան-  
րէօյլթըլ—Հալմանըն իւրտմէթքեարա-  
րընտան պիրիսի գալունտան չալընտը-  
ղընը իլլէտիլլէր գալունտա ալալալ կիւտէր  
վէ պաղար քի մէքթուլ գուլունտա-  
նուն իլլէտէ , թէլլէրաֆի իտաթէսինին  
ուսուլ ու ատէթի վէճ իլլէր , զար-  
ֆըն գալունտըլը եէրինէ պիր մագ-  
պուլ սէնէտի կէշիլլէրիլլէր պիր թէլլէ-  
րաֆի պուլունտ :

Մէքըիւր մէքթուլ կէթիլլէրին կիթ-  
միլ իտի , լաբմէթքեար , թէլլէրաֆի  
կէթիլլէրին իլլէմիլ օլմուլունտան հիլլէ

պիր շիւթէ՛յէ զաճիւ պօմազ, չիւնքի չօգ տէֆա, թէլէկրաֆ կէթրէնէր, մէրգու՛մ խըմմէթ քեարա թէլէկրաֆ լիւսիմ իտէր, վէ պիր գաշ տագըգա-տան կէլիւ, եանի ոլ ճիւլարտա տիկէր պիր թէլէկրաֆ թէլիւմ իյլէտիքտէն սօնրա, վէ եալսօտ եէնի պիր թէլէկրաֆ կէթրտիլիւտէ, մագպուզ սէնէ-տիւնի ալաճաղընը պիւտիլիւտէ Սա-աթ պէշ պուշուգտա գուլթուեա վազ օլունմուշ օլան մէգըիւր թէլէկրաֆ օլ սալթէ թէլէկրաֆ իտի :

Սայքի ալի սաաթտա առաւմըն պի-րիսի, Մ. իւլման Օլթթօնուն խանէսի-նէ կիտիկ եէր գաթտաքի բէնճէրէրէ-տէն պիրիսիտէն գարուճաւա պիր թէլէկրաֆ թէլիւմ իտիւ, մագպուզ սէնէտիւնի սօնրաւառն ուղրաեղ պա-ճաղընը պիւտիլիւտէ տիրա Պիր գաշ տա-գըգա սօնրա, թէլէկրաֆիսանէ միւլէզ-ղիլէրիւտէն պիրիսի, Մ. իւլման տի-կէր պիր թէլէկրաֆ կէթրտիլ վէ գա-բուճու տալի, իքի մագպուզ սէնէտ-լէրիւնի պիրտէն մէրգուճա թէլիւմ իյ-լէտի :

Մ. իւլմանն խանէսինէ կէթիւրիւ-լէն պիրիսի թէլէկրաֆ, սայքի Աթանս Իէօյթը-Հաւաւա թէլիւմ օլունան թէլէկրաֆին ալաճաղ իտի, ֆագաթ պուճուն թարիլի լօնորա իտի :

Այնի կիճէ, սապաճըն սաաթ պի-րիսիտէն էվլէ, Պէյ օղլուտաքի թէ-լէկրաֆ մէրգըլիւտէ նէօպէթի պու-լունան մէմուրար, էլէքթրիք ագը-թըսընըն զայթէլէ գուլթիւթսիգէ կէլ-մէքտէ վէ սայքի թէլիւմ սուրէթտէ սէօնմէքաէ օլտուղունուն ֆագընա վարըզ, պէօյլէ խաւստա գուլթանը-լան քեաֆիքի թարիլէրէ միւլաճա-աթ իտիլէր իսէ տէ, աւալ քեար իթ-մէզ, Օլ վագըթ մէրգըլիւ տիրէթօ-րունու ուլաւորըրար, Մ. Ուտի, է-լէքթրիք ագընթըսընը, քէնտի հէր վագըթ քի գուլթիւթ տէրէճէսինէ կէ-թիւմէք իլին պիր չօգ թէճրիւպէ իյլէ-տիքտէն սօնրա, խաթթը մուլալէնէ իյ-լէմէք իլին պիր չալիւշ եօլար :

Չալիւշ տուր կիտիկ պագար քի քեաղըտ խանէ կագընլարընտա թէ-լէկրաֆ թէլէլէրի, պագըր թէլէլէր վա-սըթաալ թօրթագ իլէ իլիթիլաթտա պուլունմագտա տըրար, պուճուն իւ-զէրիւնէ, էլէքթրիք ագընթըսընըն գուլթիւթի նէտէն տօլաեք էքսիլմիշ օլտուղու աւալըլըր :

Մէգըիւր գապաճաթը մանօլլա-տան մագսէտ, ֆօնտօ ֆիեաթլարընը պիւտիլիւտէ թէլէկրաֆլարըն վիսուլիւնի մէն իթմէքիւր իտի, ֆագաթ, պէրէ-քէթ իլիւրիւն քի, Բարիսին վէ լօնտ-րանըն ֆօնտօ ֆիեաթլարըն Արթանս Իէօյթը-Հաւաւա եարը կիճէտէն էվլէ կէլմիշ, շէօյլէ քի գապա-ճաթ սահիպլէրի, մագսէտլէրիւնէ վա-սըլ օլամմալըլար տըր, ֆագաթ, մէգըիւր սալթէ թէլէկրաֆ, պէրա-պէրիւտէ ֆօնտօլարըն ֆիեաթլարըն պի-տիրէն թէլէկրաֆլար պուլունմաալըլը հալտէ էլէր նէշր օլունտա իտի, պօր-սանըն նէ տէրէճէ ալթիւթ օլաճա-ղը քէնթ օլունտպիլի :

(Գուրիլ)

—Կարապետ էֆէնտի Միքայէլիանըն Սապունճու խանըտաքի օտաալընա իշ պու բէնճէնպիւն կիճէսի խըրըզ կի-րիւ, գաշայը գըրմը վէ 500 լիւրալը միւլճէվէրաթ վէ ագճէ չալմիշ տըր, Մէգըիւր խանտա օլ կիւնէրտէ պիր օտա քիւրալմիշ օլան պիր Բուճուն չիւթէ օլունտագ, մէրգուճ տէր-տէսթ օլունմուշ վէ մէրգուճուն մէգ-ըիւր խըրըզըլը իթմիշ օլտուղունա

աշիքեար ալէամէթլէր պուլունմագտա իմիշ :

Հասան բաշա խանը միւլաղիմի Հիւ-սէյին աղանըն, մէգըիւր խըրըզըլը պուլունագ իլին իպրագ իյլէտիլի ագ-ու ֆիւրաաթթի տօղրուա մէտէն շա-եան տըր :

ԻԼԱՆԵԱՄԻ

Իճրա պուլունան իալաճաթ իգթի-ղայի հիւթմէթ իպթիղաալընա պիթթապ մէմուրիլէթլէրիւտէն ինֆիսալ իյլէմիշ պուլունան պէնտէկեանտէն շաեանը իսթիլտաթ օլանլարընը վէ խառնմա-թը Սալթանաթը սէնիլէտէ էմէքտար-լըզ հայսիլէթիւնի իճրագ իտէնլէրիւն թէլէթքիք աճալիլ իլէ մէլմուլը ճի-հան օլան աթթէթթ սէնիլէտէն հալ-լու հայիւնէ իսթիլֆաթ, ինֆիլիլէրի ճիհէթի սալիլթ իւլ ագըպէսինէ պա-գըլմագ իւզըն Պագը ալտէ թէլէլէր օլունմուշ օլան քուիսիւնը մաիսուսը-նա հալալէ օլունմագտան նաշի, պու միսիլլուլարըն օրաեա միւլաճաաթ իյ-լէմէլէրի կէլէնտէ իլան օլունմուշ իտի, շիմտիլէ տէկին գօմիսիւնը մէգըիւրէ միւլաճաաթ իտէնլէրտէն պիր թագը-մը թէպէ, իլին իտէն իեաթաթ վէ է-հէմիլիլէթլէրիւնէ մէպիլ թաշրաճա մի-նասիկ գագա գայմագաթ վէ նէվահի միսիլլուլարըն իլէ գագըթ մէմուրիլ-եթլէրիւնէ եագըն օլունտըլը միսիլլու-պագըլարընտա պու կիպի խըթմէթլէր-տէ պուլունտըլըմաալըն սինլէրի զու-րի միւլաալիտ կէօրիւնմիւշ օլտուղունա-տան տէրէճէ, իսթիլտաալընիւն կէօ-րէ մինասիկ իյլէրտէ գուլթալըլմագ իւզըն տէֆթիլթանէ իսթիլթ վէ պիր թագըմընըն տալի ումուրու գագըթա-եա քիֆայէթլէրի ճիհէթի իլէ օ Եօլ-տա իգտարլէրի գագըթիլ նէգըպէթի ճէլիլէրիւնէ հալալէ օլունմուշ, վէ իշ պու թէլէթքիլթաթտա շաեանը իտի օլ-տուղարըն աւալըլալարտա տա սայէ, ի իհասն վայիլ հագըթիլ քատիշահիտէ մինասիկ մըգտար մաալար թալիսի օլունտագ իսթիլթի մէրհալմէթի ճէլի-լէ, ի ճէնապը վէլիլիլթիւտէն հիսսէ-տար իտիլիլ օլմաղլէ, քէյֆիլթ ճիւլմէնի մալիւմ օլմագ իւզըն իլան օլունուր, վէ պու ինայէթի սէնիլէ-տէն քէնտիսինի մահրուճ ֆարզ իտէն-լէր պուլունուր իսէ, եէնիտէն կէլիւ գօմիսիւնտա իսթիլթագը սահիլլէրի-նի իսպաթ իթմէլէրի լագըմ կէլիլ :

ԽԱՐԻՃԻՑԷ

Ն Է Վ Ի Յ Է

ՍՈՈՒԳ

Ղայէթ սահիլ էվրագլարտան ալարագ աթիլտէ պէեան իտէնէկիմիլը ըսթա-թիլթիլ կիպի շիմտիլէ գատար թէք-միլ պիր ըսթաթիլթիլ նէշր օլունմա-մըշ տըր, իշ պու ըսթաթիլթիլ, իւ-չիւնճիւ աւըրտան, եանի պուճուն 1500 սէնէտէն պէրու իվրօպաաա գան-ղի սէնէտէ գայէթ շիտտէթիլ սուղ-թիլմիշ իսէ, պիրէր պիրէր պիւտիլմէք-տէ տիր, պէեան իտէնէկիմիլ մալիւ-մաթլար, 358 սէնէտէն պէրու իթմիշ օլան սուղլար հագըթտա տըր, իլի-լիէն իմէրաթթ օլուն, Բարիսին իթմիշ օլան սուղլու նագշ ու թաալիլ իյլէ-մէսի, Սիպէրիա սուղլունու խաթթըն պըրագ մագտա տըր :

359 սէնէտէն, Պօղաղ իլի քեա-միլէն տօնմուշ տուր : 508 սէնէտէն, ինկիլթէրանըն չայարը թամ իքի ալ տօնմուշ տուր : 558 սէնէտէն, Գա-լաալէնիլ թամ եիրմի կիւն տօնմուշ

տուր : 763 սէնէտէն, Շարգաա զի-եաաթիլլէ սուղ իթմիշ, վէ Գարա-տէնիլ 30 գուլաճ տէրիլիլթտէ տօն-մուշ տուր :

821 սէնէտէն, իվրօպաաա պաշ-լըճա չայարը, եանի, Լիւպ, Թուճա, վէ Սէն ըրմագլարը, թամ պիր ալ տօն-մուշ տուր : 871 սէնէտէն, Պօղաղ իլի տօնուպ, իւզէրիլտէն առաւմ կէլ-միշ տիր :

991, 1044, 1067, 1124, վէ 1225 սէնէտէն, իթալաաա վէ Գրանաա-աա ուճ տէրէճէտէ սուղ իթմիշ տիր :

1323 սէնէտէն, Ագ տէնիլ թէք-միլ սուրէթտէ տօնմուշ տուր :

1325 սէնէտէն, Գրանաաա զայէթ շէտիտ սուղ իթմիշ տիր : 1405 սէնէ-տէն, ֆէվզէլաաա սուրէթտէ սուղ իթմիշ վէ թաալըն, Չիւն օրտու սէվզ իյլէտիլթտէ, սուղ օլ տէրէճէ-տէ իմիշ քի աաալարընը, պարկիլ վէ տէվէ վէ սայիլէրիլ զայալ իյլէմիշ տիր :

1407 սէնէտէն, Գրանաաա շիտ-տէթիլ սուղ իթմիշ տիր : 1408 սէնէ-տէն պէօյլէք պիր գըշ իտիւ, պիւ-թիւն իվրօպաա ալթիւթ օլունու տուր : Ծէօյլէ քի, իվրօպաաա չըմալ թարա-ֆընտա գուրտար, խանէլէր իւզէրիլնէ հիւճիւմ իյլէմիշ տիր :

1420 սէնէտէն, Բարիսին օլ տէ-տէրէճէտէ շիտտէթիլ սուղ իթմիշ տիր քի շէնիլ մէգըիւրտէ էօյլէթ գու-հուր իտիւ, շէնիլ մէգըիւրտէ միւրանէ-եա շէվիլմիշ վէ լալէ եէեէն հայլանլար կէլիւ լաշէլէրի բարէ բարա իյլէմիշ-լէր տիր :

1433 վէ 1434 սէնէտէն, Գրան-աաաա վէ պիւթիւն իվրօպաաա իլի-տիլմէտիլ սուրէթտէ շիտտէթիլ սու-ղ իթմիշ տիր, շէօյլէ քի Բարիսին տէրէկու 13 տէն պաշաաաալթ փետր. ա-լընա գատար օրթալթ տօն պաղա-մըշ վէ կիճէ կիւնտիլ աաաա առաւ սը-րաա քէսիլմէքսիլթ թամ գըրգ կիւն գար եագըն տըր :

1458, 1468 վէ 1469 սէնէտէն, Գրանաաաա վէ Ալմանեաաա ուճ տէ-րէճէ սուղ իթմիշ տիր :

1469 սէնէտէն, չարապլար պուգ քէսիլտիլիւտէն պալթա իլէ գըրարլար վէ թարթը իլէ սաթարլար իմիշ :

1470 սէնէտէն, Գրանաաաա, Ալ-մանեաաա վէ ինկիլթէրաաա թամ իւլ ալ սուղ իթմիշ տիր, շէօյլէ քի Բարիսին տէն վէ լանկըտօգտա, մէյվէ աղաճլար խարապ օլունլար տըր :

1595 սէնէտէն, Բարիսին եէնի-տէն շիտտէթիլ սուղ իթմիշ տիր :

1607 սէնէտէն, գիւկու 21 տէն փետրալըն սօնունա գատար Բարիս-տէ շիտտէթիլ սուղ իթմիշ տիր : Բա-լիլթաթտա պուլունան եէյէճէք վէ սայիլ շէյլէ օլ գատար աղալմը իտի քի չալը վէ ուֆագ օտունուն պիր եիւ-թիւ, 7 1/2 ղա. սաթըմըշ տըր :

Տալարլար, ալըրլարտա տօնմուշ վէ Սէն ըրմագ օլ գատար տէրիլտէն տօնմուշ տուր քի իւզէրիլտէն առապա իյլէմիշ տիր : 1682 սէնէտէն, Գրան-աաաա, պաշլըճա թուրէտէ ուղուն միւլտտէթ շիտտէթիլմէ սուղ իթմիշ տիր, շէօյլէ քի, Թուր ճիւլարլարընտա պուլունան քէօյլէրտէ էհայիլիլ իւլտէ պիր գըմը, աճըգտան վէ սէֆիլիլթ-տէն էօլմիշ իլիւ, թամ 3 այտան զի-եաաթ օրթալթ պուգ պաղաաալ է-րիմէմիշ տիր :

1709 սէնէտէն, եաա վէ սէֆիլիլթ վէ մուսիպէթ սէնէտի օլունու տուր, պիւ-թիւն իվրօպաաա սուղ իթմիշ տիր, Բարիսին եէնէճէք շէյլէ ուճ տէրէ-

ճէտէ պաճաաաա, վէ վէրապլաաա բընէպլէրիլ սուֆրաաաա եուլաաաա եաթըմըշ էթմէք չըգարլըմըշ վէ սու իլէ չարապը պիր չօգ էեալէթլէրտէ մաի հայիլտէ (հեղուկ վիճակի մէջ) սագլաաա միւլթիլիլ օլտուղունտան Գուտաաալէրիլ թագտիս իտիլմէմիշ տիր :

1735 սէնէտէն, Թարթարիլթաաա Զիլիլ հիւթիւ թաճիլ նտա պուլունան գըսմընտա, հարարէթ թէրաղիսիլ(թէր-մօմէթը) 67 տէրէճէյէ ինմիշ տիր :

1740 սէնէտէն, Բուսիաաաա աաթի-տէն խարիճ գըշ իթմիշ շէօյլէ քի, նէ-վա ըրմաղընտան պուգ բարաալար ա-լընաաա Սէն Բէթըրապուրկու 51 ա-եաա ուղունուղունտա վէ 17 աեաա է-նիլտէ պուգտան պիր սարալ ինչա ի-տիլմիշ վէ մէգըիւր սարաեթն էթրա-ֆը, առապալարը վէ թէքթրէքլէ-րի պուլունտուղու հալտէ պուգտան ալթը փարէ թօլ վէ իքի փարէ հա-վան թօլիլարը իլէ գուշաաալմըշ վէ հաթթա մէգըիւր թօլիլար տօլտու-րուլարագ աթէլ իտիլմիշ վէ կիւրլէ կի-տիպ, ալթմըշ աաթմ իտիլարտա իքի բարաաա գալընլըլընտա պիր թաթթա-եք տէլմիշ տիր :

Մէգըիւր թօլար, հէր նէ գատար տէթթ բարաաա գալընլըլընտա տէ-յիլ իտիլէր իսէ տէ, եիւնէ պուճուն ի-լէ պէրապէր բաթթաաաաաա :

1768 սէնէտէն, Գրանաաաաա պիր չօգ Եօլունար Եօլարտա թէլէթ օլ-մուշար տըր : Բարիսին, պիր չօգ չանլար չալընըլը քի քէրթըլըլտը տըր : 1774 վէ 1776 սէնէտէն, եէ-նիտէն շիտտէթիլ սուղ իթմիշ տիր : 1788, 1789, 1794 վէ 1799 սէնէտէն, տէ տալի Գրանաաաա վէ իվրօպաաա շիտտէթիլ սուղ իթմիշ տիր :

Հէլէ 1812 սէնէտի սուղու հիւ ֆի-թիլտէն չըգաաաա, նաալ քի մալիւմ տիւր սէնէյի մէգըիւրտէ Գրանաա օր-տուաա Բուսիաաա, սուղ սէպէպլիւ-տէն չօգ աաաա զայալ իթմիշ վէ պաշը-նա պիր չօգ ֆէլաթթ կէլմիշ տիր :

1820 սէնէտէն, պիւթիւն Գրանաաա իլին մուսիպէթիւ պիր գըշ իթմիշ տիր :

1830 վէ 1840 սէնէտէն հէնուլ հէր քէսիլ խաթթընտա տըր :

Վէլճաալ 1871 սէնէտի :

ՅՐԱՆՍԱ

Օրէն Բէնէլը

Գրանաաա, թէքթրէն պիր պօ-րա ալէամէթիլ օլուն գաթթ պուլուն-լար կէօրիւնմէյէ պաշաաաաաա տըր :

Լուի Նաթթօն Պօնաթարթ, շիմ-տիլ Մ. Թիլէր կիպի, լէքսիլ սագ-լաեաաաաա լաա իլէ իշ օլտուղու ճիւլմիլթիլթիլ պիր զաթթիլթ կէթի-րիպ պաթթըրտա, վէ քէնտի «ճիւլմ-հուրիլթիլ Բէյիլի» ինչիւնընը, «Իմ-բէրաթ օլ իւլիւնճիւ Նաթթօն» իւն-վանընա թէպտիլ իյլէտիլթտէ, Լուի Թիլիպ Գըրալըլը ֆաթիլթաաա, Պուր-պօն սիլիլթիլթիլ, վէ Հիւթիլմէթի ճիւլմիլթիլթիլ էլ պաշաաաաաա, Գրան-աա թօրթաաաաաա ուղագ պուլուն-տուրմագլըլը, քէնտի ինչիլթթթթթ-ղու վարըլըլընա, պիրիլմիլ Եսաալ պիր չալթ թաթթ :

Իւլիւնճիւ Նաթթօն, մէգըիւր թէպտիլթիլթիլ էքէ հագըլը իտի : Իւն-քի Գրանաա թօրթաաա իւզէրիլտէ, ի-քի հիւթաաա սիլիլթիլթիլ, քէգալթ իմիլթիլթիլ օլունու իլէ ճիւլմիլթիլ իւսուլիլթիլ պիրիլթաաա աաաա :

